

NORGES HØYESTERETT

Den 4. juni 2008 avsa Høyesterett dom i

HR-2008-00972-A, (sak nr. 2008/642), straffesak, anke over dom,

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Benedicte Hordnes)

mot

A (advokat Berit Reiss-Andersen)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Skoghøy**: Saken gjelder spørsmålet om slag og spark mot en polititjenestehund som ble benyttet av politiet under en pågripelse, rammes av straffeloven § 127.
- (2) Ved tiltalebeslutning av Hordaland statsadvokatembeter 10. juli 2007 ble A, født 19. august 1978, satt under tiltale for overtredelse av blant annet straffeloven § 127 første ledd første straffalternativ (tiltalens post I), straffeloven § 390a (post II), straffeloven § 147 første ledd og annet ledd første straffalternativ, jf. § 49 (post III) og politiloven § 30 nr. 1, jf. § 5 (post IV). Grunnlaget til tiltalens post I var beskrevet slik:

”Lørdag 19. mai 2007 ca. kl. 03.50 i ----- 13 i X, for å hindre politibetjent Steffen Pedersen Krog i å pågripe han med sin polititjenestehund, slo og sparket han gjentatte ganger polititjenestehunden i kroppen og hodet.”
- (3) Ved Bergen tingretts dom 4. oktober 2007 ble A frifunnet for tiltalen for overtredelsen av straffeloven § 127 første ledd første straffalternativ. De øvrige tiltalepostene hadde tiltalte erkjent, og for disse ble han dømt i samsvar med tiltalen. Dommen har denne domsslutning:

”A, født 19.08.1978, frifinnes for tiltalens post I.

A, født 19.08.1978, dømmes for overtredelse av straffeloven § 390 a, straffeloven § 147 første ledd og annet ledd første straffalternativ jf. strl § 49 og politiloven § 30 nr 1 jf § 5 til fengsel i 20 – tjue – dager, jf. straffeloven § 63 annet ledd. Fullbyrdelsen av straffen utsettes i medhold av straffeloven §§ 52-54 med en prøvetid på 2 – to – år. Ved eventuell soning tilkommer han 4 – fire – dagers varetaktsfradrag.”

- (4) Tingretten fant enstemmig at det ikke kunne ”utelukkes at tiltalte handlet i en akutt forvirringssituasjon preget av panikk og redsel som følge av hundeangrepet”, og at han derfor måtte frifinnes fordi det var ”rimelig tvil mht tiltaltes forsett”. Derimot var det uenighet om hvorvidt handlingen ble rammet av det objektive gjerningsinnhold i straffebudet. Flertallet – rettens formann og en meddommer – kom til at forholdet objektivt ble rammet av gjerningsbeskrivelsen i straffeloven § 127 første ledd første straffalternativ, mens mindretallet – den andre meddommeren – mente at dette ikke var tilfellet.
- (5) Påtalemyndigheten anket til Gulating lagmannsrett over frifinnelsen for tiltalens post I. Anken rettet seg mot bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet.
- (6) Lagmannsretten, som i medhold av straffeprosessloven § 332 første ledd var satt med tre fagdommere og fire meddommere, avsa 28. februar 2008 under dissens dom med denne domsslutning:

”Tiltalte A, født 19. august 1978, frifinnes for overtredelse av straffeloven § 127 første ledd første straffalternativ.”

- (7) Flertallet – to av fagdommerne og tre meddommere – fant at vold mot politihund ikke rammes av straffeloven § 127, mens mindretallet – en fagdommer og en meddommer – kom til at forholdet rammes. På bakgrunn av flertallets standpunkt til skyldspørsmålet fant mindretallet det ikke nødvendig å gå inn på om de subjektive straffbarhetsvilkår var oppfylt.
- (8) Påtalemyndigheten har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken retter seg mot lovanvendelsen.
- (9) Påtalemyndigheten har anført at der en polititjenestehund er benyttet under kommando og kontroll av en polititjenestemann under en pågripelse, må tjenestemannen og tjenestehunden vurderes som en enhet slik at vold mot hunden må betraktes som vold mot tjenestemannen. Dette ligger etter påtalemyndighetens syn innenfor ordlyden i straffeloven § 127. I motsetning til § 228 rammer § 127 ikke bare vold mot person. Det bestemmelsen verner, er den offentlige myndighetsutøvelse. Påtalemyndigheten har på dette grunnlag påstått lagmannsrettens dom opphevet på grunn av feil lovanvendelse.
- (10) Forsvareren har anført at vold mot en polititjenestehund i en situasjon som vi her står overfor, ikke rammes av § 127. Lovprinsippet i strafferetten er til hinder for analogisk anvendelse av straffebestemmelser og setter også en skranke for utvidende fortolkninger. Det er i rettspraksis lagt til grunn at det ikke er noe vilkår for å bli straffet etter § 127 at tjenestemannen rent fysisk blir truffet av handlingen. I Rt. 1983 side 652 er det imidlertid oppstilt tre kriterier som i så fall må være oppfylt: Handlingen må være rettet mot tjenestemannen, situasjonen må være akutt farlig, og når tjenestemannen ikke blir truffet,

må det være fordi han vek unna. I denne saken er disse kriteriene ikke oppfylt. Forsvareren har på denne bakgrunn påstått anken forkastet.

(11) *Mitt syn på saken*

(12) Jeg er kommet til at påtalemyndighetens anke må tas til følge.

(13) Lagmannsretten har funnet følgende faktum bevist:

(14) Natt til lørdag 19. mai 2007 fikk politiet i X melding om forsøk på innbrudd i ----gaten 42. Det ble sendt en politipatrulje til stedet, og da den kom frem, observerte den at tiltalte forsøkte å ta seg inn hovedinngangsdøren. Da tiltalte oppdaget politiet, løp han fra stedet. Politibetjent Misje forsøkte å innhente ham ved å løpe etter, mens politibetjent Krogh tok opp forfølgelsen sammen med sin tjenestehund. Det som deretter skjedde, har lagmannsretten beskrevet slik:

”Politibetjent Krogh traff etter kort tid på tiltalte i -----gate ved ----- kirke. Tjenestemannen anropte tiltalte to ganger med ordre om å stanse og med advarsel om at tjenestehunden ellers ville bli sluppet. Tiltalte unnlot å følge pålegget fra polititjenestemannen, men løp i stedet gjennom en bensinstasjon og ut på andre side i --- ---. Da tiltalte løp, slapp polititjenestemannen tjenestehunden som tok opp forfølgelsen. Tjenestehunden og tiltalte var et kort øyeblikk ute av syne for tjenestemannen, mens tjenestemannen løp etter dem. I ----- så tjenestemannen at hunden hadde innhentet tiltalte og bitt seg fast i tiltaltes arm. Tiltalte slo og sparket til hunden for å komme seg løs. Polititjenestemannen fikk deretter lagt tiltalte i bakken samtidig som tjenestehunden slapp taket etter kommando fra ham. Hunden la seg ved siden av tiltalte for å vokte tiltalte. Mens hunden lå slik, forsøkte polititjenestemannen å få på tiltalte håndjern. Herunder slo og sparket tiltalte mot hunden, men uten å gjøre vold mot polititjenestemannen. Mens tiltalte slo mot hunden, bet hunden ham på nytt i mageregionen. Etter å ha fått håndjern på tiltalte, ble han tatt med i politibil, blant annet til legevakten. Det ble der tatt bilder av bittmerker som han var blitt påført.”

(15) Aktor har under prosedyren for Høyesterett presisert at det er den siste del av hendelsesforløpet – de slag og spark som tiltalte tildelte hunden etter at polititjenestemannen hadde lagt tiltalte i bakken og skulle sette håndjern på ham – som påtalemyndigheten mener rammes av straffeloven § 127 første ledd første straffalternativ.

(16) Straffeloven § 127 første ledd bestemmer:

”Den som ved Vold søker at formaa en offentlig Tjenestemand til at foretage eller undlate en Tjenestehandling eller at hindre ham under en saadan, eller som medvirker hertil, straffes med Fængsel indtil 3 Aar, men indtil 5 Aar, når han udfører Forbrydelsen i Forening med nogen anden.”

(17) Som det fremgår av bestemmelsen, retter den seg mot den som ”ved Vold søker” å påvirke eller hindre en tjenestehandling. Bestemmelsen krever ikke at volden må rette seg mot tjenestemannens person. Etter min oppfatning må voldsbegrepet også omfatte vold mot polititjenestehund som blir benyttet som hjelpemiddel av politiet ved utførelsen av en tjenestehandling, og som står under tjenestemannens umiddelbare kontroll.

(18) Lagmannsrettens flertall har begrunnet sitt resultat med at en voldshandling for å bli rammet av § 127, ”direkte eller indirekte [må være] rettet mot en offentlig tjenestemann”.

I denne saken var volden ”alene rettet mot tjenestehunden og ikke mot tjenestemannen”. Etter flertallets syn ble handlingen derfor ikke rammet av bestemmelsen.

- (19) Høyesterett har ikke tidligere behandlet spørsmålet om vold mot polititjenestehund omfattes av § 127. I Rt. 1983 side 652 har imidlertid Høyesterett uttalt at det vil kunne foreligge en voldshandling i forhold til denne bestemmelse ”selv om vedkommende tjenestemann ikke treffes rent fysisk av handlingen og selv om det ikke var poenget med handlingen at han skulle treffes”.
- (20) Forholdet i Rt. 1983 side 652 var at tiltalte nektet å stoppe for politikontroll. I stedet gav han gass og kjørte mot polititjenestemannen, som måtte kaste seg til side for ikke å bli påkjørt. Det som Høyesterett fant avgjørende for at handlingen ble rammet av § 127, var at den var ”rettet mot polititjenestemannen, at situasjonen måtte oppfattes som akutt farlig og måtte få som naturlig konsekvens at politimannen vek unna”. Lagmannsrettens flertall har oppfattet denne uttalelse som generelle vilkår for at en voldshandling som ikke treffer en offentlig tjenestemann fysisk, skal rammes av § 127. Etter min oppfatning kan Høyesteretts uttalelse ikke forstås på denne måte, men må oppfattes som begrunnelse for at den handling som det var tale om i den konkrete sak, ble rammet av bestemmelsen. Det Høyesterett uttalte generelt, var at en voldshandling vil kunne rammes av § 127 ”selv om vedkommende tjenestemann ikke treffes rent fysisk av handlingen og selv om det ikke var poenget med handlingen at han skulle treffes”.
- (21) Høyesterett har i en rekke senere avgjørelser vist til avgjørelsen i Rt. 1983 side 652. Som eksempler kan nevnes Rt. 1983 side 1449, Rt. 1985 side 563, Rt. 1987 side 1252, 1987 side 1384 og Rt. 1989 side 1243. Avgjørelsen i Rt. 1983 side 1449 gjelder kasting av tomflasker mot en politibil, mens Rt. 1987 side 1384 gjelder kjøring inn i politibil. I Rt. 1989 side 1243 skallet tiltalte etter hodet til en polititjenestemann uten å treffe denne. De øvrige avgjørelsene gjelder bruk av bil for å skremme en tjenestemann eller for å få tjenestemannen til å flytte seg. I Rt. 1989 side 1243 er det uttalt at det etter § 127 er en ”forutsetning at det dreier seg om en voldsutøvelse rettet mot vedkommende tjenestemann, men det er ikke noe vilkår at handlingen fysisk rammer tjenestemannen”.
- (22) Selv om det normalt er en forutsetning for at en handling skal rammes av § 127, at den er rettet mot en offentlige tjenestemann, kan dette etter min oppfatning ikke oppstilles som noe absolutt vilkår. Det fremgår ikke noe slikt vilkår av bestemmelsens ordlyd. Den rammer den som ved vold søker å hindre eller påvirke en tjenestehandling. Det å utøve vold mot en polititjenestehund som blir benyttet som hjelpemiddel ved utførelsen av en tjenestehandling, og som er under tjenestemannens umiddelbare kontroll, faller innenfor en naturlig språklig forståelse av bestemmelsen. En slik tolking støttes av formålsbetraktninger. Når politiet benytter en polititjenestehund ved utførelsen av en tjenestehandling, kan hunden enten bli benyttet til direkte hjelp for å få gjennomført en pågripelse, eller den kan bli benyttet i forebyggende øyemed eller for å beskytte tjenestemannen. Polititjenestemannen og hunden opptrer i slike tilfeller som en enhet, og for at § 127 skal nå sitt formål, må et angrep på hunden bedømmes på samme måte som et angrep på tjenestemannen. Dette gjelder selv om angrepet bare er ment å ramme hunden, og ikke tjenestemannen.
- (23) På denne bakgrunn har lagmannsrettens flertall bygd på en uriktig forståelse av straffeloven § 127 når den har lagt til grunn at vold mot en polititjenestehund ikke

rammes av bestemmelsen. Lagmannsrettens dom med ankeforhandling må derfor oppheves, jf. straffeprosessloven § 345 andre ledd første punktum, jf. § 347.

(24) Jeg stemmer for denne

D O M :

Lagmannsrettens dom med ankeforhandling oppheves.

(25) Dommer **Gussgard:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.

(26) Dommer **Matningsdal:** Likeså.

(27) Kst. dommer **Kaasen:** Likeså.

(28) Dommer **Gjølstad:** Likeså.

(29) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Lagmannsrettens dom med ankeforhandling oppheves.

Riktig utskrift bekrefte: